

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.316/2017/3/I. szám

A Győri Ítéltábla a dr. Szendrei Kornél ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Busa Barbara ügyvéd által képviselt I.r. alperes és II.r. alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Győri Törvényszék 2017. július 12. napján kelt P.20.227/2017/5. számú ítélete ellen a felperes részéről 7. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A feljegyzett 48.000,- (Negyvennyolcezer) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az I.r.alperesnek 12.700,- (Tizenkettőezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a fellebbezéssel felmerült saját költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. r. alperes, mint hitelező és zálogjogosult, a II. r. alperes, mint adós, valamint a felperes, mint adótárs és zálogkötelezett között 2008. július 18. napján a 21.021-0/784/2008/3/O. számú közjegyzői okiratban foglaltan ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott jelzálog típusú kölcsönszerződés jött létre. A szerződés III. pont 2. és 3. bekezdése szerint a szerződő felek megállapodtak abban, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön és járulék tartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósnak a hitelezőnél vezetett számlái és a hitelező vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az adósok és a zálogkötelezett alávetették magukat annak, hogy a közjegyzői okirat alapján az adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járulék tartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a hitelező felkérésére a fenti módon, közjegyző tanúsítsa.

A felperes a kölcsönszerződés III. pont 2. és 3. bekezdésének tisztességtelenségére hivatkozva a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérte azzal, hogy a megjelölt rendelkezés a feleket nem köti. Arra hivatkozott, hogy a támadott rendelkezés az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. § (2) bekezdésébe, valamint a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaiba ütközik. Álláspontja szerint a támadott rendelkezéssel a felperes lényegében lemondott arról, hogy a tartozás összegét vitatottá tehesse, annak meghatározására a bank egyoldalúan jogosult, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a pénzügyi intézmény egyoldalúan dönthet abban a kérdésben, hogy a teljesítés az adósok részéről szerződésszerű volt-e. A támadott rendelkezés a bizonyítási terhet a fogyasztóra hátrányosan változtatja meg, és a hitelintézetnél így jelentkező előnyöket semmivel nem ellensúlyozza. Lényegében a bank egyoldalú nyilatkozata alapján indulhat végrehajtási eljárás a fogyasztóval szemben. Hivatkozott arra, hogy sem a 196/2007. (VII. 30.) Kormányrendelet 115. § (1) bekezdés c) pontja, sem a szerződéskötéskor hatályos, az 1994. évi LIII.

törvény (Vht.) 21. §-a, sem más jogszabály nem tartalmaz olyan előírást, amely a kölcsönvevőt kötelezné arra, hogy a kölcsönadó nyilvántartásait fogadja el. Rámutatott, hogy a tisztességtelenség vizsgálatát a Ptk. 209. § (5) bekezdése nem zárja ki. A támadott szerződéses kikötés alkalmazása a 196/2007. (VII. 30.) Kormányrendeletre figyelemmel nem szükségszerű. Hivatkozott a 93/13. EKG tanácsi irányelv 3. cikk (1) és (3) bekezdésére bekezdésének megfelelően a Ptk. 209. § (3) bekezdése alapján a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § és 2. §-ában meghatározott, a tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmazó ún. fekete, illetőleg szürke listára, a Kúria a 6/2013. PJE döntésére, számos BDT-re, és felsőbb bírósági határozatra. Hangsúlyozta, hogy a támadott rendelkezések szerint a közvetlen végrehajtás feltétele, hogy a közjegyző ténytanúsítványt állítson ki, tehát nincs jelentősége annak, hogy egyébként a perbeli szerződés közjegyzői okiratba foglalása a Vht. 21. §-a - a keresetlevél benyújtásakor a Vht 23/C.§-a -alapján megteremti-e a közvetlen végrehajtás lehetőségét, mert a felek maguk rendelkeztek úgy a szerződésben, hogy a jövőbeni végrehajtásnak a ténytanúsítványban foglalt követelés lesz az alapja. Az alperes védekezésének ismeretében utalt arra, hogy az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 206. §-ából nem következik, hogy a fogyasztóval kötött szerződésnek olyan rendelkezést kellene megfogalmaznia általános szerződési feltételként, ami alapján a hitelintézet egyoldalúan jogosult az adós tartozásának meghatározására, és amely szerint egyoldalú nyilatkozata alapján a közjegyző jogosult a szerződést záradékkal ellátni.

Az I. r. alperes a kereseti kérelem elutasítását kérte. A Vht.-nek a szerződéskötéskor hatályos 21. §-a, a jelenlegi 23/C. §-a, az 1991. évi XLI. törvény (Közjegyzői törvény) 112. §-a és 136. § (1) bekezdés g) pontja, valamint 142. § (2) bekezdése alapján kifejtette, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal történő ellátáshoz csak annak közokirati igazolása szükséges, hogy a banki követelés lejárttá vált azzal, hogy a kölcsönszerződés felmondásra került. A végrehajtás elrendelése során sem a bíróságnak, sem a közjegyzőnek nem kell vizsgálnia és a hitelezőnek, mint végrehajtást kérőnek sem kell bizonyítania a követelésösszegezését, az adós korábbi teljesítéseinek és a hitelező elszámolásának helyességét. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a hitelezőnek korlátlan szabadsága lenne a végrehajtandó követelés meghatározására, mert annak a közokiratból levezethetőnek kell lennie. Az adós számára az 1952. évi III. törvény (Pp.) 369. §-a lehetőséget biztosít a végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozási per indítására, vagyis az adósnak a Vht. alapján joga van okirattal valószínűsítve vitatni a végrehajtandó követelést. Nincs jelentősége annak, hogy a felmondó okirat, vagy a kézbesítésről szóló ténytanúsítvány tartalmazza-e, és ha igen, milyen összegben a hitelezői követelést, mert ez nem befolyásolja a végrehajthatóságot. A bizonyítási terhet a támadott kikötés nem fordítja meg, mert annak hiányában sem kell bizonyítania a pénzügyi intézetnek a végrehajtás elrendelésének érdekében a követelés nagyságát, másrészt pedig peres eljárásra sincs szüksége a követelés érvényesítéséhez. Utalt arra, hogy az rHpt. 206. § (2) bekezdése, és 275. § (2) bekezdése szerint a pénzügyi intézmény kimutatása elfogadottnak tekintendő, ha azt az ügyfél a kézbesítéstől számított 60 napon belül nem kifogásolja. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az rHpt. vélelmet állít fel a banki nyilvántartások helyessége mellett. Ugyanakkor az rHpt. 215/B. § (8) bekezdése a fogyasztó számára is jogorvoslati lehetőséget nyújt arra az esetre, ha a kimutatást nem találja helyesnek. A támadott szerződési rendelkezések a felperesnek ezen jogait nem érintik. A megjelölt kikötés semmilyen egyenlőtlenséget nem idéz elő, mert annak hiányában sem változna a felek helyzete, illetőleg a rájuk háruló bizonyítási teher. Utalt arra, hogy a 2013. évi CCXXXVII. törvény (új Hpt.) sem teremt eltérő helyzetet, mint az rHpt. rendelkezései.

Az elsőfokú bíróság az 5. sorszám alatti, 2017. július 12. napján kelt ítéletével a felperes keresetét elutasította. A Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaira utalva kifejtette, hogy a perbeli kölcsönszerződés III. pont 2. és 3. bekezdése a felperesre háruló bizonyítási teherre nincs kihatással, ebből következően annak

tisztességtelensége sem állapítható meg. Osztotta az I. r. alperes által a Vth. 23/C. § (1) és (2) bekezdéseivel (a korábbi Vht. 21. §-ával), valamint a Közjegyzői törvény 142. § (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtetteket. Rámutatott, hogy a végrehajthatósághoz nincs szükség arra, hogy a tanúsítvány a fennálló követelés összegét tartalmazza. Az rHpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontja szerint a pénzügyi intézmény jogszabályi kötelezettsége a szerződés szerinti teljesítésekről nyilvántartást vezetni. A törvényszék hangsúlyozta, hogy ha az adós a pénzügyi intézmény elszámolását nem fogadja el, úgy ezen állításait a Pp. 164. § (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelően neki kell igazolnia. Rámutatott, hogy a Pp. 369. §-a alapján indított perben a bizonyítási teher a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján ugyancsak az adósra hárul. Ebből következően a támadott szerződési kikötések nem biztosítanak többtétjogosultságot a pénzügyi intézmény számára (Kúria Pf.I.21783/2016/5., Győri Ítéltábla Gf.III.20.096/2017/4/I., Pf.I.20.002/207/4/I.). Hangsúlyozta, hogy a közjegyzői okirat záradékolása útján a végrehajtás elrendelésének lehetőség az Alkotmánybíróság nem ítélete alkotmányellenesnek (1423/B.2010AB. határozat, 1245/B.2011AB. határozat), az az Európai Bíróság C32/14. számú ügyében hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a 93/13.EGK irányelvű fogyasztóvédelem követelményeivel. A támadott szerződési rendelkezés akkor lenne tisztességtelen, ha kizárólagos jogosultságot adna az I. r. alperes számára a tartozás összegének meghatározására, egyben megvonná a felperes ezzel kapcsolatos jogait és lehetőségeit. Ez azonban nem állapítható meg.

A törvényszék a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes költségmentességére tekintettel kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 25.400,- Ft perköltséget azzal, hogy 35.000,- Ft illeték az állam terhén marad.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak a kereseti kérelem szerinti megváltoztatását és az I. r. alperes perköltségben való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a kötelezettségvállalást tartalmazó szerződés vagy nyilatkozat a végrehajtáshoz szükséges közjegyzői záradékolásnak csupán az egyik, de nem elegendő feltétele, mert a Vht. 2010. június 1-től hatályos 23/C. § (1) bekezdése (a Vht. korábbi 21. §-a) szerint az okiratot készítő közjegyző akkor láthatja el végrehajtási záradékkal a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét), és jogcímét, a teljesítés módját, és határidejét. A kötelelem keletkezését tartalmazó kölcsönszerződés megkötésének időpontjában az adós kötelezettségének későbbi mennyisége eleve nem állapítható meg, mint ahogy az az időpont feltétel sem, amelytől az adós későbbi kötelezettségének esedékessége függ. Ebből következően a hitelintézet a keresettel támadott, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételt kifejezetten a közjegyzői záradékolás feltételeinek teljesülése érdekében kötötte ki. A támadott rendelkezések olyan időpontban jogosították fel a bankot, hogy saját nyilvántartásai alapján egyoldalú nyilatkozattal meghatározza a felperes tartozását és azt végrehajtás alapjául szolgáló közokiratba foglalja, amikor a felperes jövőbeli kötelezettségének összege, esedékessége még egyáltalán nem volt ismert. A bank egyoldalúan vált jogosulttá a felperes szerződésszerű teljesítésnek későbbi meghatározására, és ennek eredményétől függően a szerződés felmondására, a végrehajtási eljárás megindítására. Ezzel pedig a fogyasztó a hitelintézet felé kiszolgáltatottá vált. A Pp. 369. §-a alapján indított per egyrészt megnehezíti a fogyasztói jogok érvényesítését, másrészt arra kényszeríti a fogyasztót, hogy az eljárás költségeit maga előlegezze meg, a végrehajtás felfüggesztésére pedig kizárólag az eljáró bíróság mérlegelésétől függően nyílik lehetőség. A tartozás összegét tartalmazó ténytanúsítvány a Pp. 195. § (1) bekezdésének alkalmazásával a tartozás összegének bizonyítását teljes egészében a fogyasztóra terheli. Ezért a támadott rendelkezések a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § b) és j) pontjába ütköznek.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos:

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi okfejtéssel az ítéletábra teljes körűen egyetért. Helytállóan rögzítette a törvényszék, hogy a szerződéskötés időpontjára tekintettel a felek jogviszonyára az 1959. évi IV. törvény az irányadó (2013. évi CLXXVII. törvény 50.§), a támadott rendelkezés a Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződés, ezért arra a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alkalmazandó. Osztja az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontját azt illetően is, hogy a kereseti kérelem tárgyát képező rendelkezés a felperesre háruló bizonyítási teherre nem volt kihatással, ezért az nem ütközik a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaiba. Helytálló, hogy a Vht.-nek a szerződéskötéskor hatályos 21. §-ából (a jelenleg hatályos 23/C. §-ából) következően a közjegyzői okirat záradékolása során a hitelező felmondásának érvényessége, az adós tartozásának összecszerűsége érdemben nem vizsgálható. A törvényszék helyesen állapította meg, hogy sem az úgynevezett direkt perben (melyet a hitelező indít a tartozás megfizetése érdekében), sem a Pp. 369. §-a szerinti perben a támadott kikötés nem biztosít többlet jogosultságot a pénzintézetnek, és nem ró többletterhet a fogyasztóra, figyelemmel az rHpt. 206. § (1) és (2) bekezdésében, valamint az elsőfokú bíróság által is hivatkozott 2. számú mellékletének I.10.3. pontjában írtakra.

A fellebbezésben írtakra tekintettel az ítéletábra hangsúlyozza, hogy a közokiratba foglalt kölcsönszerződés közjegyző általi záradékolása nem jelent tartalmi kontrollt, a közjegyző nem a ténytanúsítványt, hanem a kölcsönszerződést záradékolja. A ténytanúsító okirat mindössze a közjegyző jelenlétében lezajlott jogilag jelentős tényeknek az okiratba foglalását jelenti. A felmondás közokiratba foglalása is csak a felmondás tényét tanúsítja közhitelesen, azt nem, hogy annak indoka mennyiben valós. Utal arra az ítéletábra, hogy a pénzügyi intézmény felmondása esetén a támadott rendelkezéstől függetlenül az adóst terheli a bizonyítási kötelezettség azt illetően, hogy a felmondásban megjelölt tartozása nem áll fenn, figyelemmel az rHpt. már hivatkozott rendelkezéseire, így ő köteles bizonyítani, hogy a felmondási ok nem valós. Az ilyen perben a bizonyítás terhét nem a kifogásolt általános szerződési feltétel, illetőleg a ténytanúsítvány kiállítása, hanem maga azon törvényi konstrukció határozza meg, amellyel a jogalkotó lehetővé tette a közokirat záradékolásával, és a kontradiktórius eljárás mellőzésével a közvetlen végrehajtás elrendelését. A sérelmezett szerződési kikötés csupán arról rendelkezik, hogy elszámolási vita, vagy kielégítési igény esetén a vizsgálandó körülmények vonatkozásában az I.r. alperes által vezetett számlák, nyilvántartások és könyvek, valamint az azok alapján készült ténytanúsítvány az irányadók. E kérdések nem a szerződés érvényessége vagy létrejötte vonatkozásában értékelhetők, hanem kizárólag a már létrejött szerződés alapján a feleket terhelő kötelezettség teljesítésének időpontja, és összecszerűsége utólagos megállapításához nyújtanak technikai segítséget (Győri Ítéletábra Pf.II.20.095/20017/5/I.) A közvetlen végrehajtás elrendelésének nem előfeltétele a támadott szerződési kikötés, és azt a felek a sérelmezett kikötéstől függetlenül is jogviszonyuk részévé tették. A törvényszék által is meghivatkozott 93/13. EKG irányelv II. cikk a) pontja és III. cikk (1) bekezdése szerint a szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során nem valamilyen hipotetikus hátrányra, hanem arra kell tekintettel lenni, hogy a feltétel alkalmazásával tényleges, és jelentős hátrány éri-e a fogyasztót. A fogyasztóra háruló bizonyítási többletterh hiányában azonban e feltétel teljesülése nem állapítható meg (Kúria Pfv.21.384/2016/9., Pfv.22.060/2016/7., Pfv.I.21.895/2016/6.).

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, és 14. §-a alapján az állam viseli. A másodfokú

eljárásban vesztes felperes a Pp. 239. § és 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I.r. alperesnek a fellebbezés folytán felmerült perköltsége megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj áfát is magában foglaló összegéről az ítélet tábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (3), (5) és (6) bekezdése alapján rendelkezett.

Győr, 2018. február 14.

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

. Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: